

Informacije o koronavirusu kod životinja

S obzirom na to da je korona virus poznat u stočarstvu, koji se oblici korona virusa mogu javiti kod životinja i kod kojih životinja?

Korona virusi su prisutni i javljaju se kod svih vrsta životinja. Najčešći vidovi kliničkih manifestacija koje se javljaju kod domaćih životinja su grupisani u dve forme: enterične (crevne) simptome i respiratorne simptome.

Kako se taj virus manifestuje kod životinja, koji su prvi simptomi?

Kao i kod svih drugih virusnih infekcija uvek postoji poremećaj opšteg zdravstvenog stanja, sa manje ili više povišenom temperaturom, apatijom, smanjenim ili potpuni izostanak apetita. Od specifičnih simptoma, veoma zavisi koje su vrste koronavirusa i koji su sojevi virusa izazvali infekciju. Kod mlađih životinja (telad, prasad, jagnjad...) se najčešće i to u prvim danima života javlja enterična (crevna- digestivna) forma bolesti koja uzrokuje intenzivne prolive koji mogu dovesti do teške kliničke slike, dehidracije, iscrpljivanja i uginuća tako mladih jedinki. Neki od sojeva koronavirusa mogu uzrokovati ovakve simptome i kod starijih starosnih kategorija životinja (recimo PEDV – *porcine epidemic diarrhea virus* – virus epidemičnog proliva kod svinja). Respiratorne forme bolesti uzrokovane koronavirusima se javljaju najčešće kod nešto starijih i odraslih kategorija životinja uzrokujući poremećaje respiratornog sistema životinja i posledično slabije proizvodnih performanse istih.

U kojoj meri se može razviti i koje su moguće posledice?

Odgovor već dat u odgovoru na prethodno pitanje

Kako ga treba lečiti?

Kod korona virusnih infekcija životinja nema specifične terapije, odnosno ne postoji lek koji „leči“ od koronavirusa. Terapija se stoga zasniva na ne specifičnoj i potpornoj terapiji u zavisnosti od prisutne kliničke manifestacije bolesti.

Svakako da postoji i mogućnost imunoprofilakse, odnosno vakcinacije, kao mera preventive pojave korona virusne infekcije. Vakcine su razvijene za veliki broj domaćih životinja i u manjoj ili većoj meri su u upotrebi i u našoj zemlji.

Koje su mere prevencije koje stočari treba da sprovedu kada su u pitanju higijena, provetrenost prostorija u kojima se nalaze životinje itd.?

Održavanje higijene, provetrenosti prostorija, a zatim upotreba i svih drugih biosigurnosnih mera ko što su dezinfekcione barijere i na ulazima i izlazima iz objekata gde se drže životinje, zatim onemogućavanje ulaska i kretanja stranim licima koji nisu deo tima koji opslužuje životinje u objektima gde se drže životinje, upotreba stočne hrane od proverenih proizvođača, zabranjen ili smanjen ulazak vozila za dostavu hrane i odnošenje proizvoda i nusprodukata sa područja farmi, neškodljivo uništavanje leševa i mnoge druge mere su opšte mere koje su uvek dobro došle i po pravilu služe da zaštite uzgoje životinja od patogena koji se nalaze u okruženju, a istovremeno sprečavaju i postojeće patogene u pojedinim zapatima da se rašire na druge zapate životinja i područja.

Unos novonabavljenih životinja u gazdinstvo mora biti kontrolisan u smislu jasne identifikacije, porekla i uz svu propratnu dokumentaciju koju izdaje ovlašćeni veterinar

Čime bi stočari trebalo da se zaštite prilikom boravka kod životinja?

Za pomenute korona viruse kod domaćih životinja u Republici Srbiji, po do sada poznatim podacima, nije utvrđeno da izazivaju oboljenja kod ljudi tj. nije utvrđeno da se mogu preneti na ljude i izazvati poremećaje zdravstvenog stanja.

Koliko bi stočari trebalo da se zadržavaju kod zaraženih životinja?

Nema pravili niti uticaja, no veoma je bitno da to bude što kraće i uz mere dezinfekcije na ulazu i izlazu iz objekata gde su utvrđene zaražene životinje, ne zbog zdravlja ljudi, već da isti ne bi preneli infekciju zdravim životinjama. Takođe, mora se voditi računa o zaštitnoj odeći i obući. Obavezno presvlačenje prilikom u radnu odeću prilikom ulaska u objekte za uzgoj životinja, kao i presvlačenje odeće prilikom izlaska iz objekata.

Da li se taj virus može preneti na čoveka i da li čovek može biti potencijalni prenosilac tog virusa na druge životinje?

Kao što je dato u prethodnim odgovorima, do sada nije utvrđeno da se vrste i sojevi korona virusa koju cirkulišu kod domaćih životinja u Srbiji mogu preneti na ljude i time dovesti do poremećaja zdravstvenog stanja. Trenutno se svakako sprovode mnoga istraživanja na ovu i druge teme vezane za prisustvo, raširenost i karakteristike korona virusa kod životinja kako u Srbiji tako i u mnogim drugim zemljama